



# СТАТИСТИКА ЦІН ТА ІНФЛЯЦІЇ: як формується індекс СПОЖИВЧИХ ЦІН





## Питання:

1. Визначення «індексу споживчих цін» (ІСЦ)
2. Що таке «споживчий набір товарів»?
3. Складові споживчого набору товарів
4. Вагова структура споживчого набору товарів
5. Показники за результатами спостереження
6. Етапи розрахунку ІСЦ
7. Напрями використання ІСЦ
8. Рекордні показники інфляції в Україні
9. ІСЦ у Вінницькій області
10. Зміни споживчих цін у Вінницькій області
11. Джерела інформації про ІСЦ



1

# Визначення «індексу споживчих цін»

**Індекс  
споживчих цін  
(ІСЦ)**

*ІСЦ відображає зміни в часі загального рівня цін на фіксований набір товарів і послуг (споживчий набір), які купує населення для особистого споживання.*

***ІСЦ** є показником зміни сукупної вартості фіксованого набору товарів і послуг у звітному періоді порівняно з базисним*

**Звітний  
період**

*період, за який  
розраховується  
ІСЦ*

**Базисний  
період**

*період,  
порівняно з яким  
розраховується  
ІСЦ*





# Складові споживчого набору товарів

Охопити спостереженням ціни на всі товари та послуги неможливо. Тому працівники органів державної статистики відстежують зміни цін на фіксований набір товарів і послуг (споживчий набір), які купує населення для особистого споживання. Зазвичай споживчий набір переглядається раз на 5 років.



Споживчий набір включає в себе 335 позицій, згрупованих у 12 розділів:



124  
позиції

Продукти харчування та безалкогольні напої

11  
позицій

Алкогільні напої та тютюнові вироби

55  
позицій

Одяг і взуття

25  
позицій

Житло, вода, електроенергія, газ та інші види палива

27  
позицій

Предмети домашнього вжитку, побутова техніка та поточне утримання житла

19  
позицій

Охорона здоров'я

23  
позицій

Транспорт

5  
позицій

Зв'язок

17  
позицій

Відпочинок і культура

4  
позицій

Освіта

5  
позицій

Ресторани та готелі

20  
позицій

Різні товари та послуги

# Вагова структура споживчого набору товарів

Важливою складовою розрахунку ІСЦ є **вагова структура**. Вона відображає відносну значимість товарів (послуг)-представників, які входять до споживчого набору, та вимірюється часткою витрат населення (домогосподарств) на їх придбання. Мовою статистики ця частка називається "**ваговий коефіцієнт**".

Джерелами інформації для формування вагової структури (вагових коефіцієнтів) споживчого набору є:

1

Дані національних рахунків щодо споживчих витрат населення (домогосподарств) на кінцеве споживання.

2

Дані обстеження умов життя домогосподарств (ОУЖД) щодо споживчих грошових витрат населення.

Кожний товар (послуга)-представник отримує свій ваговий коефіцієнт, який визначається з точністю до 0,00001.

Від величини вагового коефіцієнта товару (послуги)-представника та величини зміни ціни на відповідний товар (послугу) залежить ступінь впливу зміни цін (тарифів) на загальний показник ІСЦ.

Витрати на продукти харчування мають більшу «вагу» (вплив на індекс), ніж витрати на одяг чи розваги.



Вагові коефіцієнти переглядаються щорічно.

# Показники за результатами спостереження

*ІСЦ показує зміну цін в середньому:*

• по країні

• по окремому регіону

• по групах товарів  
чи послуг

• по окремих товарах  
і послугах

• до попереднього місяця

• до відповідного місяця  
попереднього року

• до відповідного періоду  
попереднього року

• до грудня попереднього  
року



# Етапи розрахунку ІСЦ

## Розрахунок ІСЦ

*чіткий багатоступеневий процес, який використовується в Державній службі статистики України та статистичних службах інших країн*

### Основні етапи:

1

**Формування споживчого кошика** – визначення переліку товарів і послуг, що відображають структуру споживання домогосподарств

2

**Встановлення вагової структури** – розрахунок частки витрат населення на кожен складову кошика

3

**Збір цінової інформації** – щомісячне спостереження за цінами в підприємствах торгівлі та сфери послуг

4

**Розрахунок індивідуальних індексів** – визначення змін цін по кожному товару/послузі

5

**Агрегування даних** – об'єднання індексів із урахуванням ваг

6

**Обчислення загального ІСЦ** – розрахунок індексу за відповідні періоди

7

**Оприлюднення результатів** – публікація даних органами Державної служби статистики України та використання для аналізу інфляції



# Напрями використання ІСЦ

*ІСЦ, або індекс інфляції, показує, як змінилися ціни у країні чи регіоні за певний період часу (місяць, рік тощо).*

**ІСЦ використовується для:**

- формування бюджету на наступний рік
- розробки державних соціальних програм
- індексації грошових доходів населення (оплати праці, соціальних виплат і допомог)
- моніторингу, аналізу і прогнозу цінових процесів в економіці
- аналізу податково-бюджетної та грошово-кредитної державної політики
- проведення міжнародних порівнянь



# Рекордні показники інфляції в Україні

Найвищі темпи зростання ІСЦ в Україні були у 1993-му – 10 256% за рік.

## Причини:

- різкий перехід до ринкової економіки
- емісія грошей (надрукування купонів)
- розрив економічних зв'язків між республіками колишнього СРСР
- дефіцит товарів

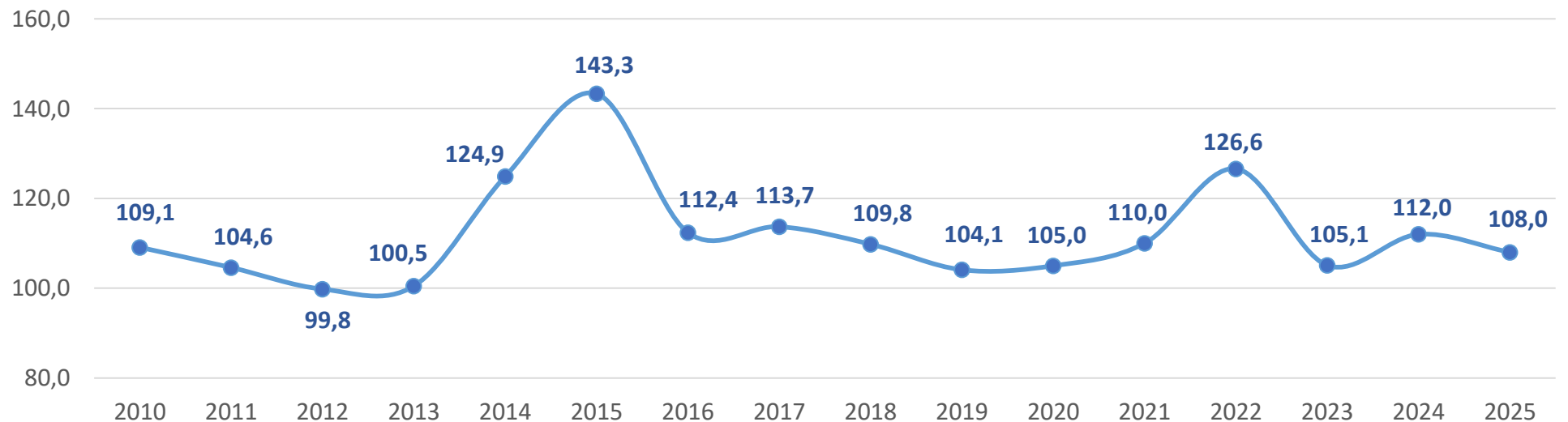
За останні 16 років найбільший стрибок ІСЦ відбувся у 2015 році (143,3% до грудня попереднього року).

## Причини:

- високий темп зростання вартості комунальних послуг
- підвищення імпорتنих цін через девальвацію гривні

## Зміна індексів споживчих цін у 2010–2025 роках

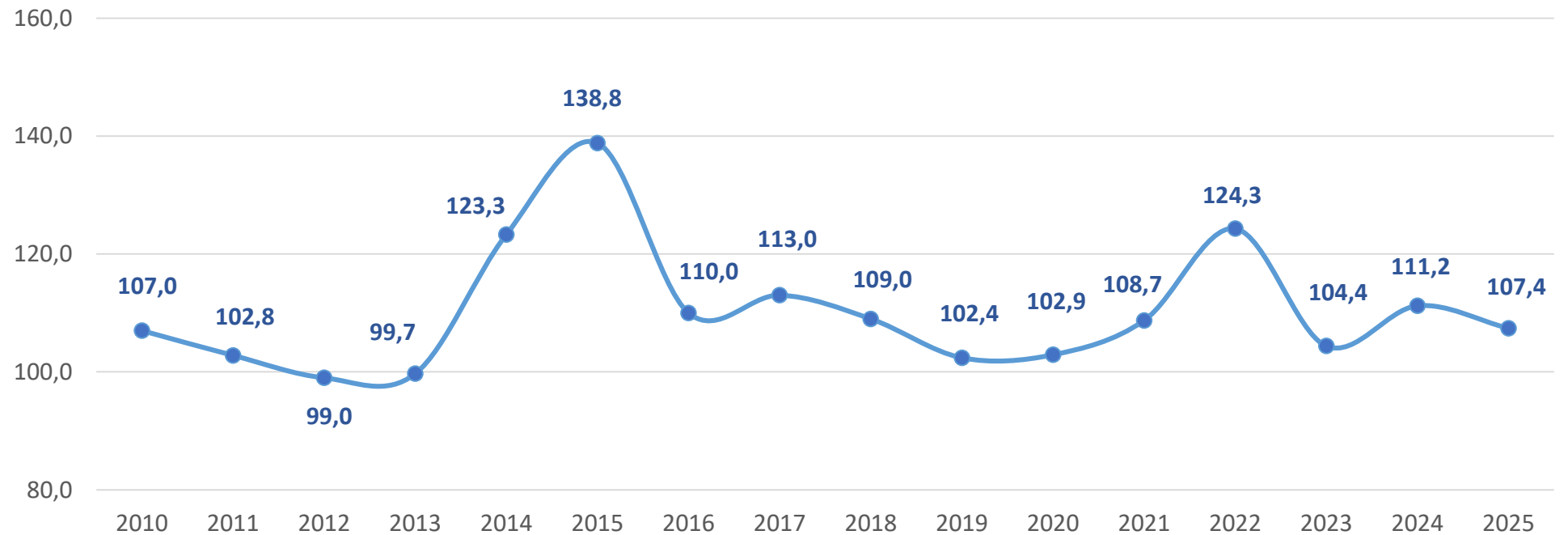
(грудень до грудня попереднього року, %)



# ІСЦ у Вінницькій області

## Зміна індексів споживчих цін у 2010–2025 роках

(грудень до грудня попереднього року, %)



**Найнижчий темп**

**2012 рік**  
**-1,0%**



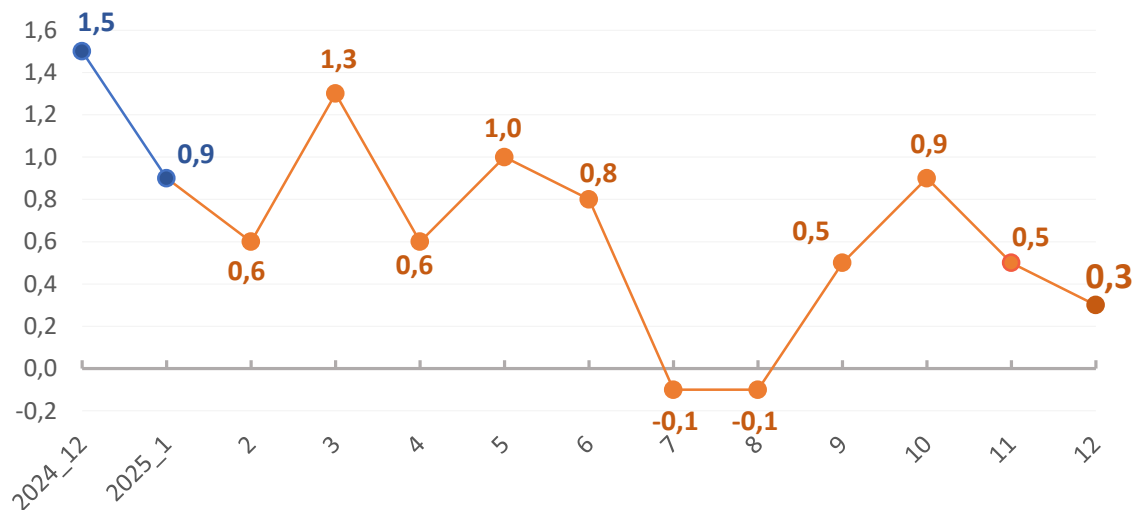
**Найвищий темп**

**2015 рік**  
**+38,8%**

# Зміни споживчих цін у Вінницькій області

грудень 2025 до листопада 2025

+0,3%



у % до грудня 2024

## ПОДЕШЕВШАЛО



Фрукти

▼ -3,8%



Одяг і взуття

▼ -3,2%



Цукор

▼ -2,3%



Залізничний пасажирський транспорт

▼ -2,2%



М'ясо та м'ясопродукти

▼ -1,3%

## ПОДОРОЖЧАЛО



Овочі

▲ +6,8%



Яйця

▲ +6,0%



Молоко

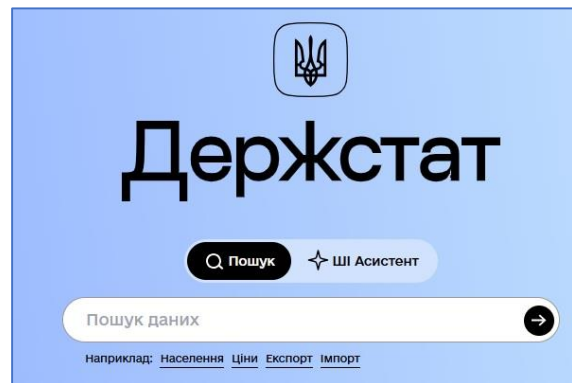
▲ +2,1%



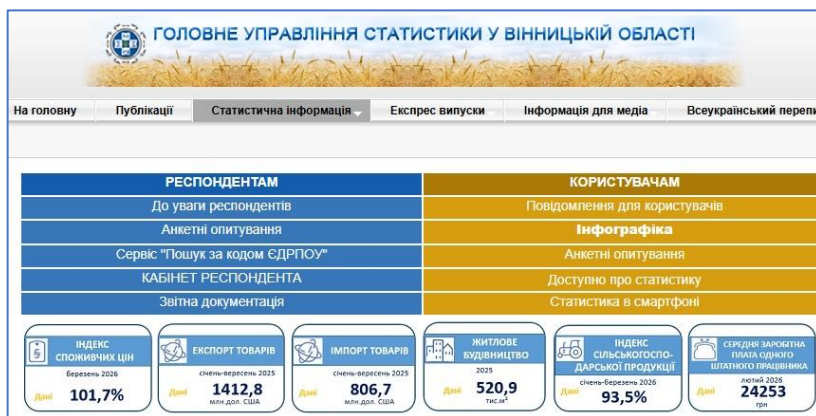
Олія соняшникова

▲ +1,9%

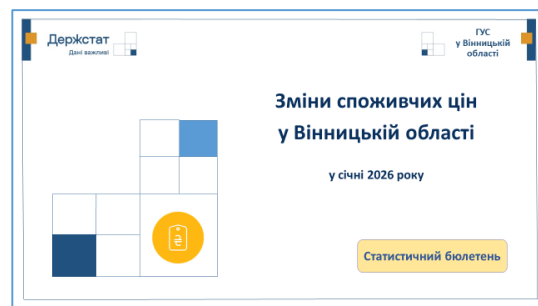
# Джерела інформації про ІСЦ



На сайті Держстату  
<https://stat.gov.ua/uk/>



На сайті Головного управління статистики у Вінницькій області  
<https://www.vn.ukrstat.gov.ua/>





# ДЯКУЄМО ЗА УВАГУ!

**Управління аналітичної роботи, поширення  
інформації та комунікацій**

**Відділ поширення інформації та комунікацій**

**тел: 0432 52 57 73**

**e-mail: [vinstat@vn.ukrstat.gov.ua](mailto:vinstat@vn.ukrstat.gov.ua)**

**21100, м. Вінниця, Хмельницьке шосе, 15**